

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT

Onderzoek in het kader van het Onderwijsverslag 2011-2012 bij obs "Wittevrouwen" (Jenaplan)

Plaats : Utrecht
BRIN-nummer : 17CA
Onderzoeksnummer : 126429
Datum schoolbezoek : 24 mei 2012
Rapport vastgesteld te Utrecht op 20 september 2012

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusie 11
	Bijlage 13

1 Inleiding

Op 24 mei 2012 heeft de inspectie bezocht in het kader van een landelijk onderzoek naar de staat van het primair onderwijs in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie over een aantal indicatoren, waarover de inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2011-2012. Deze indicatoren hebben betrekking op de opbrengsten, het onderwijsleerproces, de zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd. De bijlage bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen uit het onderzoek in het kader van het Onderwijsverslag worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd. Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Onderzoeksoptzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn dan wel ter plekke overlegd zijn.
- Schoolbezoek, waarbij
 - schooldocumenten en handelingsplannen zijn bestudeerd.
 - in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats op locatie Poortstraat in groep 2, en op locatie Oude Kerkstraat in de groepen 3, 4, 5, 7/8.
 - gesprekken met de directie, de intern begeleider en met leraren zijn gevoerd.
- Een eindgesprek met de directie na afloop van het schoolbezoek.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2011 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek Jenaplanschool Wittevrouwen naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie.

2 Bevindingen

De bijlage van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

Uit dit overzicht valt op te maken dat op Jenaplanschool Wittevrouwen de kwaliteit van het onderwijs op veel indicatoren op orde is. Het betreft hier met name de aspecten: opbrengsten, didactisch handelen en afstemming op verschillen op leerlingen.

Ook binnen de andere aspecten is de kwaliteit op veel indicatoren op orde, maar er zijn ook tekortkomingen geconstateerd. Zo is van groot belang, dat in de leerlingenzorg besluiten over de specifieke zorg aan leerlingen worden gebaseerd op een analyse van beschikbare toets- en observatiegegevens en zal de planmatigheid van de hulpverlening moeten toenemen. Binnen de kwaliteitszorg van de school is het noodzakelijk om meer dan nu het geval is ook op basis van cyclische en systematische dataverzameling besluiten te nemen over de proceskant van het onderwijs. Ook zal de school moeten werken aan voldoende veiligheidsbeleid.

Context

Jenaplanschool Wittevrouwen is een school met twee, dicht bij elkaar gelegen, locaties in het oostelijk deel van de stad Utrecht. Recent is de directie samenstelling gewijzigd en functioneert naast de zittende directeur van de school een tweede directeur. Samen met de bouwcoördinatoren sturen zij het lerarenteam aan om dagelijks onderwijs te verzorgen voor circa 550 leerlingen, georganiseerd in twee-jarige stamgroepen. De locatie Oude Kerkstraat wordt het komende cursusjaar verbouwd en de leraren en leerlingen van deze locatie zullen tijdelijk intrek nemen in een ander schoolgebouw.

Het Jenaplan karakter van de school is herkenbaar in de aspecten van het ritmische weekplan: (kring)gesprek, spel, werk en viering en in de vanzelfsprekendheid waarmee leerlingen met elkaar in divers samengestelde groepjes werken, spelen en leren. De inhoudelijke ontwikkeling van de school richt zich met name op het invoeren van handelingsgericht werken, door middel van groepsplannen en op de invoering van een aantal (vernieuwde) methoden: Kleuterplein, Rekenrijk, Estafette lezen en Alles-in-1. Binnen de kwaliteitszorg ligt er een uitdaging om verbindingen tot stand te brengen tussen bestuursimpulsen op het gebied van opbrengstgericht werken en handelingsgericht werken en de behoeften en wensen die voortkomen uit het Jenaplan karakter van de school. Daarbij past ook een heroriëntatie op de positie van de interne begeleiding. Deze krijgt een meer coachende, ondersteunende en controlerende taak richting teamleden. Het eigenaarschap van het plannen en uitvoeren van de leerlingenzorg ligt in de deze visie van de school bij de leraar. De kwaliteitsbewaking komt daarmee meer en meer in handen van de interne begeleiding te liggen. Deze kanteling is ingezet en zal de komende school jaren concreter uitgewerkt gaan worden voor wat betreft verantwoordelijkheden en taken van alle betrokkenen.

Verbeterpunten voor de onderwijskwaliteit

De inspectie geeft een toelichting bij enkele onderdelen die al van voldoende kwaliteit zijn. Daarnaast vraagt de inspectie aandacht voor enkele onderdelen waarvan de kwaliteit verbetering behoeft en licht toe waarom.

Opbrengsten

Om de eindopbrengsten van Jenaplanschool Wittevrouwen te beoordelen, maakt de inspectie gebruik van de gemiddelde scores over drie schooljaren van leerlingen van groep acht op de Cito-eindtoets basisonderwijs. Het gemiddelde op deze toets ligt op Jenaplanschool Wittevrouwen in schooljaar 2010 en 2011 respectievelijk boven de ondergrens die de inspectie hanteert. Het gemiddelde in 2012 ligt ook boven de bovengrensgrens. Omdat de inspectie haar oordeel baseert op drie achtereenvolgende jaren is het oordeel voor de eindopbrengsten als geheel goed.

Voor het oordeel op de tussenliggende momenten baseert de inspectie zich op de gemiddelde leerlingresultaten op het gebied van technisch lezen in groep 3 en groep 4, rekenen en wiskunde in groep 4 en groep 6 en begrijpend lezen in groep 6. De resultaten zijn op drie van de vijf de toetsen voldoende, waarmee het oordeel op de tussentijdse opbrengsten als geheel voldoende is.

Of leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zich naar verwachting ontwikkelen kan op Jenaplanschool Wittevrouwen nog niet worden beoordeeld. Het opstellen van ontwikkelingsperspectieven staat nog in de kinderschoenen en de school is zich er van bewust dat dit een ontwikkelpunt is.

De inspectie kan niet beoordelen of de school in voldoende mate sociale competenties bij de leerlingen realiseert. De school brengt de ontwikkeling op dit gebied namelijk niet in kaart met een landelijk genormeerd instrument.

Leerstofaanbod

Het leerstofaanbod van jenaplanschool Wittevrouwen voldoet voor alle groepen. De school constateerde op het gebied van aanvankelijk lezen achterblijvende resultaten, zeker als de kenmerken van de leerling populatie in ogenschouw worden genomen. In het aanbod is met ingang van schooljaar 2011-2012 verbetering ingezet, waardoor de doorgaande ontwikkelingslijn vanaf groep 1 en 2 in het technisch lezen wordt versterkt.

Schoolklimaat

In de school is duidelijk waar te nemen dat leraren en leerlingen respectvol met elkaar omgaan.

Om het schoolklimaat goed te kunnen evalueren is hanteert de school periodiek een instrument dat inzicht geeft in de veiligheidsbeleving van de leerlingen en personeel. De laatste afname dateert van december 2011 en is in januari 2012 besproken met de MR. De school heeft echter geen uitgewerkt veiligheidsbeleid dat er op gericht is incidenten in en om de school te voorkomen en af te handelen. Om die reden beoordeelt de inspectie indicator 4.5 en 4.6 als onvoldoende. Ook het aanbod voor (het geringe aantal) leerlingen met een mogelijke taalachterstand is voldoende.

Didactiek en afstemming

Leraren leggen de leerstof op een adequate manier uit aan de leerlingen. Door een duidelijke structuur in de lessen en daarop voldoende te sturen realiseren zij een taakgerichte werksfeer. Daardoor weten de leraren de leerlingen voldoende bij het onderwijs te betrekken. Ook volgen de leraren de ontwikkeling van de leerlingen met verschillende methodeonafhankelijke en methodegebonden toetsen. Op die manier zijn er voldoende gegevens over de niveauverschillen tussen de leerlingen bekend. Daarvan ziet de inspectie in de afstemming van de lessen voldoende terug.

De indicator die de inspectie als goed waardeert is indicator 5.2. Het merendeel van de geobserveerde leraren laat zien dat zij in staat is een taakgerichte werksfeer te realiseren. De doelen van de les worden bijvoorbeeld helder gemaakt, de gedragsregels voor de leerlingen zijn duidelijk, en ook de fasering van de les en de groepering van leerlingen dragen bij aan het afstemmen van de verwachtingen tussen de leraar en de leerlingen over een taakgerichte werksfeer tijdens de les.

De instructie van de leerstof vindt veelal op subgroepniveau plaats en sluit aan bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Een verbeterpunt voor de school is dat de analyse van met name de methodegebonden toetsen bij een aantal leraren nog scherper kan plaatsvinden.

Leerlingenzorg

De leerlingenzorg is op Jenaplanschool Wittevrouwen niet op alle onderzochte onderdelen voldoende.

De analyses voor die leerlingen die specifieke zorg nodig hebben maakt de school onvoldoende zichtbaar. Ook de planmatige uitvoering van de zorg schiet tekort: het ontbreekt in veel hulpplannen aan concrete en meetbare doelen, zodat niet helder is wat de leerlingen aan aanpak en aanbod dienen te ontvangen. Ook is op deze manier niet te evalueren of dit effect heeft gehad op het opheffen van de stagnatie in de ontwikkeling van de leerlingen. Daarmee beoordeelt de inspectie de indicatoren 8.2 en 8.3 als onvoldoende. Door de start die gemaakt is met de invoering van handelingsgericht werken is er op school in het systeem van zorg een verandering ingezet die er op is gericht het 'eigenaarschap' te leggen bij de leraar. Er zal een nadere heroriëntatie plaats vinden op de rol van de interne begeleiding en de remedial teaching op de school. Overigens wordt door de leraren naast de administratieve druk die het werken met groepsplannen met zich mee kan brengen in toenemende mate de meerwaarde er van ingezien.

Kwaliteitszorg

Op Jenaplanschool Wittevrouwen is het systeem voor kwaliteitszorg op vier van de zeven beoordeelde indicatoren op orde. Zo heeft de school in voldoende mate inzicht in haar leerlingenpopulatie en is er een substantiële start gemaakt met het evalueren van de resultaten op schoolniveau. Dat heeft bijvoorbeeld geleid tot aanscherping van het aanbod dat de school heeft voor meerbegaafde leerlingen. Ook de manier waarop de school zich verantwoord aan de belanghebbenden over de onderwijskwaliteit en over benodigde veranderingen en verbeteracties is voldoende. Wat aan volledigheid kan winnen is de structurele inzet van een cyclische en systematische werkwijze om de verschillende domeinen van het onderwijs en leren te evalueren (zoals leerstofaanbod, didactisch handelen, leertijd).

Ook de borging van de kwaliteit van het onderwijs, door beleid te hebben op het vasthouden van verworvenheden en het 'levend houden' daarvan, is in onvoldoende mate gegarandeerd. Wel merkt inspectie op dat daar door de huidige directie een aandachtspunt op geformuleerd is.

Binnen de kwaliteitszorg beoordeelt de inspectie ook het beleid van de school ten aanzien van burgerschap en sociale integratie. Daarvan constateert de inspectie dat de school veel oog heeft voor de sociale competenties van de leerlingen, maar dat ze daarvoor nog onvoldoende visie of beleid heeft geformuleerd dat is uitgewerkt in een bijbehorend aanbod.

3 Conclusie

Kwaliteit

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van het onderwijs op Jenaplanschool Wittevrouwen op de onderzochte onderdelen grotendeels op orde is. Uit het onderzoek is echter ook gebleken dat de school op een aantal gebieden tekortkomingen kent. Het reeds aan de school toegekende basisarrangement blijft gehandhaafd. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw de vraag aan de orde is of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Bijlage

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2011. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2011 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.				●	
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●	
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	
2.6 De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.		●		

Kwaliteitsaspect 3 Tijd	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	

Kwaliteitsaspect 4 Schoolklimaat	1	2	3	4
4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			●	
4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.		●		
4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.		●		

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.				●
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		●		
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.		●		
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		●		
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		●		
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	
9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		●		

Naleving wet- en regelgeving		ja	nee
NT1a	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT1b	In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen (art. 13 WPO)	●	
NT2a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	●	
NT2b	In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).	●	
NT3a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT3b	In het zorgplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 19, lid 2, WPO).	●	
NT4a	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	
NT4b	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	●	